

THỰC TRẠNG MÔI TRƯỜNG VĂN HÓA TẠI CÁC CƠ SỞ KINH DOANH DỊCH VỤ TẬP LUYỆN THỂ DỤC THỂ THAO TẠI HUYỆN TIÊN DU TỈNH BẮC NINH Ở GÓC ĐỘ VĂN HÓA PHI VẬT THỂ

Nguyễn Ngọc Tuấn⁽¹⁾; Nguyễn Thị Thu Hiền⁽²⁾
Nguyễn Hữu Công⁽³⁾; Đinh Thị Hằng⁽⁴⁾

Tóm tắt:

Thông qua lựa chọn tiêu chí văn hóa phi vật thể liên quan đạo đức, lối sống, quy tắc ứng xử ở cơ sở tập luyện thể thao, nhóm nghiên cứu đã tiến hành phân tích, đánh giá được thực trạng môi trường văn hóa ở các cơ sở kinh doanh dịch vụ tập luyện TDTT tại huyện Tiên Du, tỉnh Bắc Ninh. Kết quả cho thấy, môi trường văn hóa ở cơ sở kinh doanh dịch vụ tập luyện TDTT là khá tốt, tuy nhiên, vẫn còn một số tiêu chí cần được cải thiện, ban hành và triển khai thực hiện nhằm xây dựng môi trường văn hóa lành mạnh, đồng bộ cho các cơ sở kinh doanh dịch vụ tập luyện TDTT.

Từ khóa: Môi trường văn hóa; Văn hóa phi vật thể; Cơ sở kinh doanh dịch vụ tập luyện TDTT huyện Tiên Du, tỉnh Bắc Ninh.

The current status of cultural environment at sports and fitness service establishments in Tien Du district, Bac Ninh province from the perspective of intangible culture

Summary:

Through the selection of intangible cultural criteria related to ethics, lifestyle, and codes of conduct at sports training facilities, the research team analyzed and evaluated the current status of the cultural environment at sports training service establishments in Tien Du district, Bac Ninh province. The results showed that the cultural environment at sports training service establishments is quite good, however, there are still some criteria that need to be improved, promulgated, and implemented to build a healthy and synchronous cultural environment for sports training service establishments.

Keywords: Cultural environment; Intangible culture; Sports training service business establishments in Tien Du district, Tien Du province. Bac Ninh.

ĐẶT VẤN ĐỀ

Như chúng ta đã biết, kinh doanh dịch vụ tập luyện thể dục thể thao (TDTT) là một lĩnh vực của ngành kinh tế thể thao. Khi các hoạt động dịch vụ tập luyện TDTT diễn ra dưới phương thức kinh doanh mua bán thì trở thành hàng hóa có giá trị tiền tệ. Vì vậy, để đáp ứng được nhu cầu của khách hàng (khách tập), nâng cao hiệu quả kinh doanh thì các cơ sở kinh doanh (CSKD) dịch vụ tập luyện TDTT ngoài việc trang bị cơ sở vật chất, phương tiện hiện đại, đảm bảo, phù hợp cũng cần xây dựng văn hóa phi vật thể liên quan giáo dục đạo đức, lối sống, văn hóa ứng xử của tổ chức và cá nhân ngay tại các CSKD dịch vụ là một nhiệm vụ quan trọng cần thực hiện. Từ thực tiễn trên, tiến hành

nghiên cứu, phân tích và đánh giá thực trạng MTVH dưới góc độ văn hóa phi vật thể ở các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT là về vấn đề mang tính thời sự, có ý nghĩa thiết thực. Để từ đó, làm căn cứ đề xuất các giải pháp phù hợp nâng cao hiệu quả xây dựng MTVH, cũng như làm tăng giá trị thương hiệu cho các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT trên địa bàn huyện Tiên Du, tỉnh Bắc Ninh.

PHƯƠNG PHÁP NGHIÊN CỨU

Quá trình nghiên cứu, chúng tôi sử dụng các phương pháp sau: Phân tích và tổng hợp tài liệu; phỏng vấn, tọa đàm; phương pháp chuyên gia; và phương pháp toán học thống kê.

Khảo sát được tiến hành trên 106 cán bộ, giáo viên (GV), hướng dẫn viên (HDV) và

⁽¹⁾TS, ⁽²⁾ThS, ⁽³⁾CN, Trường Đại học TDTT Bắc Ninh

⁽⁴⁾ThS, Giảng viên khoa kiến thức cơ bản Trường Đại học văn hóa Hà Nội

người tập ở các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT tại Tiên Du - Bắc Ninh, thời điểm năm 2023.

KẾT QUẢ NGHIÊN CỨU VÀ BÀN LUẬN

1. Lựa chọn tiêu chí đánh giá thực trạng MTVH ở các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT tại huyện Tiên Du, tỉnh Bắc Ninh dưới góc độ văn hóa phi vật thể

Thông qua nghiên cứu cơ sở lý luận và thực tiễn, tổng hợp các kết quả nghiên cứu về vấn đề MTVH và xây dựng MTVH trong lĩnh vực thể thao, nhóm tác giả đã xác định được 18 tiêu chí đánh giá thực MTVH ở các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT dưới góc độ văn hóa phi vật thể liên quan đạo đức, lối sống, văn hóa ứng xử. Tiếp theo, chúng tôi tiến hành phỏng vấn 35 chuyên gia về mức độ ưu tiên lựa chọn các tiêu chí đánh giá thực trạng MTVH theo thang đo Likert 5 mức (từ rất đồng ý đến rất không đồng ý). Kết quả cho thấy, có 17/18 tiêu chí được đa số ý kiến đánh giá đạt từ mức đồng ý đến rất đồng ý chiếm từ 86,29% đến 98,29% tổng điểm tối đa; Chỉ có tiêu chí Quy định không gây cản trở hoạt động TDTT hợp pháp của các tổ chức và cá nhân là có số ý kiến lựa chọn <80,00% nên chúng tôi loại bỏ.

Sau đó, nhóm nghiên cứu tiến hành kiểm định độ tin cậy của các tiêu chí bằng hệ số Cronbach Alpha. Kết quả phản ánh: cả 17/17 tiêu chí có tương quan với biến tổng hoàn toàn đáng tin cậy trong đánh giá, thể hiện ở hệ số Cronbach Alpha biến tổng = 0,866 > 0,60 theo quy định và hệ số tương quan của các biến thành phần với biến tổng đạt từ 0,315 tới 0,764 > 0,30 và nhỏ hơn hệ số Cronbach Alpha biến tổng.

Như vậy, qua phỏng vấn và kiểm định độ tin cậy, đề tài đã lựa chọn được 17 tiêu chí đánh giá thực trạng MTVH ở các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT tại huyện Tiên Du, tỉnh Bắc Ninh ở góc độ văn hóa phi vật thể gồm 3 nhóm:

- Nhóm 1: Xây dựng hình ảnh văn hóa và thực hiện các hoạt động giáo dục đạo đức, tư tưởng ở nơi tập luyện (tiêu chí 1 – 3);

- Nhóm 2: Ban hành và thực hiện các quy định về văn hóa phi vật thể liên quan đạo đức, lối sống, văn hóa ứng xử và ý thức ở nơi tập luyện (tiêu chí 4 – 16);

- Nhóm 3: Mức độ hài lòng về MTVH ở nơi tập luyện (tiêu chí 17).

2. Đánh giá thực trạng MTVH các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT tại huyện Tiên Du, tỉnh Bắc Ninh dưới góc độ văn hóa phi vật thể

2.1. Thực trạng việc xây dựng hình ảnh văn hóa và thực hiện các hoạt động giáo dục đạo đức, tư tưởng ở các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT

Kết quả khảo sát thực tế và phỏng vấn, tọa đàm trực tiếp với 13 lãnh đạo, 26 GV/HDV và 67 người tập về các hoạt động xây dựng hình ảnh văn hóa của cơ sở và giáo dục đạo đức, tư tưởng cho người tập ở các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT tại Tiên Du, Bắc Ninh cho thấy: có 48,55% người được hỏi trả lời các cơ sở có xây dựng hình ảnh văn hóa mang tính biểu tượng của cơ sở (TC1), tuy nhiên còn tới 51,55% số người cho biết, CSKD nơi họ tập luyện, làm việc chưa thực hiện hoạt động này; tiếp theo, có 61,00% người trả lời các CSKD có treo các khẩu hiệu, pano, câu nói... nhằm giáo dục đạo đức, tư tưởng cho người tập (TC2); đạt tỷ lệ cao nhất có 69,12% người được phỏng vấn cho rằng CSKD có tổ chức các hoạt động văn hóa theo chủ đề, sự kiện thể thao (TC3). Như vậy, vẫn còn tương ứng 39,00% và 30,88% số người được hỏi cho biết các CSKD chưa thực hiện những việc này.

Tiếp theo, để đánh giá về việc ban hành và thực hiện các quy định về văn hóa phi vật thể liên quan đạo đức, lối sống, văn hóa ứng xử, cũng như ý thức ở nơi tập luyện, nhóm nghiên cứu đã tiến hành khảo sát trên 3 nhóm đối tượng: cán bộ quản lý, GV/HDV, người tập. Người tham gia khảo sát lựa chọn một trong hai phương án trả lời: Có hoặc Không? Nếu có thì đánh giá theo 5 mức: Rất tốt (RT), Tốt (T), Bình thường (BT), Không tốt (KT), Rất không tốt (RKT). Kết quả được tổng hợp, trình bày từ mục 2.2 đến 2.4.

2.2. Thực trạng ban hành và mức độ thực hiện các quy định về hành vi, chuẩn mực trong giao tiếp, ứng xử văn minh ở các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT

Kết quả thống kê cho thấy, đa số người được hỏi đều cho rằng, các CSKD nơi họ làm việc hoặc tập luyện đã ban hành và triển khai thực hiện cả 4 quy định về tới hành vi, chuẩn mực trong giao tiếp, ứng xử văn minh ở nơi tập luyện giữa các

đối tượng khác nhau (TC4- Quy định giữa GV/HDV với người tập, TC5- Quy định giữa người tập với người tập, TC6- Quy định giữa người tập với người quản lý nơi tập luyện, TC7- Quy định giữa GV/HDV với người quản lý nơi tập luyện) với tỷ lệ trung bình của 3 nhóm đối tượng phỏng vấn từ 82,49% - 88,33%. Tuy nhiên, vẫn còn tỷ lệ từ 11,67% - 17,51% ý kiến trả lời các CSKD chưa ban hành các văn bản này.

Kết quả đánh giá mức độ thực hiện 4 quy định theo 3 nhóm thấy cơ bản có sự tương đồng. Đa số cho rằng mức độ thực hiện các quy định trên đều đạt từ mức tốt trở lên chiếm >90,00% ở cả 4 tiêu chí, chỉ có một tỷ lệ nhỏ từ 1,69% - 7,14% khách tập đánh giá ở mức bình thường. Điều đó cũng thể hiện qua so sánh theo chỉ số χ^2 của cả 4/4 tiêu chí không có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê với $P>0,05$. Chứng tỏ có sự thống nhất về quan điểm đánh giá mức độ thực hiện các quy định giữa 3 nhóm đối tượng khảo sát.

2.3. Thực trạng ban hành và mức độ thực hiện các quy định về ý thức ở các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT

- Kết quả khảo sát thực trạng về vấn đề này được trình bày tại bảng 1.

Qua bảng 1 thấy, đa số cho biết các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT tại Tiên Du đã ban hành và triển khai khá tốt các quy định liên quan ý thức ở nơi tập luyện chiếm từ 75,74% đến 95,45% ý kiến trả lời. Mặc dù vậy, vẫn còn một số ít cho rằng, các CSKD nơi họ tập luyện và làm việc chưa ban hành và thực hiện các quy định này. Đặc biệt là việc ban hành quy định về ý thức tiết kiệm năng lượng (chiếm tới 24,26%).

Về mức độ thực hiện, phần lớn số người của 3 nhóm đối tượng phỏng vấn đều đánh giá ở mức tốt và rất tốt việc thực hiện 4 quy định về: Ý thức bảo vệ môi trường (TC9) đạt tỷ lệ bình quân cao nhất chiếm 92,10%; tiếp đến là Ý thức giữ gìn công trình, kiến trúc, trạng thiết bị tập luyện (TC11) đạt 90,32%; Ý thức trong tập luyện và sinh hoạt (TC8) là 90,14%; thấp nhất là Ý thức tiết kiệm năng lượng ở nơi tập luyện (TC10) chiếm tỷ lệ 85,40%. Trong đó, cả 4/4 tiêu chí đều được nhóm người tập đánh giá ở mức cao hơn so với 2 nhóm còn lại. Tuy nhiên, vẫn còn một tỷ lệ nhất định chiếm 7,90% - 14,60% số người cho rằng việc thực hiện các

quy định về ý thức ở nơi tập luyện chỉ đạt mức bình thường.

So sánh theo chỉ số χ^2 giữa 3 nhóm thấy, ở cả 4/4 tiêu chí đánh giá đều không cho kết quả có sự khác biệt với $P>0,05$, chứng tỏ có sự thống nhất giữa 3 nhóm đối tượng khảo sát về nhận thức.

2.4. Thực trạng ban hành và mức độ thực hiện các quy định khác liên quan văn hóa phi vật thể ở các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT

Khác với các quy định về ý thức, đa số ý kiến trả lời phỏng vấn cho rằng các CSKD chưa ban hành và thực hiện một số quy định khác liên quan tới văn hóa phi vật thể ở nơi tập luyện như: Quy định về không có hình vi, thái độ phân biệt đối xử với người tập (TC13) chiếm 37,85%; Quy định về trách nhiệm của tổ chức và cá nhân trong trường hợp xảy ra tai nạn, rủi ro ở cơ sở tập luyện (TC14) đạt 32,80%; Quy định riêng đối với các hành động vi phạm pháp luật ở cơ sở tập luyện (TC15) là 31,31%; Quy định về khen thưởng và kỷ luật đối với các tổ chức và cá nhân liên quan (TC16) chỉ chiếm 30,46%. Chỉ có tiêu chí 12- Quy định về đảm bảo an toàn trong tập luyện: không luyện tập các phương pháp bị cấm, động tác có thể gây chấn thương hoặc nguy hiểm đạt được 87,75% số ý kiến cho biết các CSKD có ban hành và thực hiện tốt quy định này.

Về mức độ thực hiện, đa số các cán bộ quản lý, GV/HDV và người tập đánh giá ở mức tốt và rất tốt. Tuy vậy, vẫn còn từ 4,26% - 9,38% người tập đánh giá ở mức độ bình thường.

Khi so sánh quan điểm đánh giá theo chỉ số Khi bình phương (χ^2) giữa 3 nhóm thấy, ở cả 5/5 tiêu chí đánh giá đều không cho kết quả có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê với $P>0,05$, điều đó khẳng định có sự thống nhất giữa 3 nhóm đối tượng khảo sát trong đánh giá.

2.5. Thực trạng mức độ hài lòng đối với MTVH ở các CSKD dịch vụ tập luyện

Cùng với, đánh giá thực trạng việc ban hành và thực hiện quy định về văn hóa phi vật thể, chúng tôi cũng tiến hành đánh giá mức độ hài lòng của cộng đồng về MTVH ở nơi tập luyện (TC17). Kết quả cho thấy: 100,00% số cán bộ, GV/HDV được hỏi cho biết họ hài lòng và rất hài lòng, chỉ có một tỷ lệ rất nhỏ chiếm 1,49% người tập đánh giá chỉ ở mức độ bình thường.

Bảng 1. Thực trạng việc ban hành và mức độ thực hiện các quy định về ý thức ở nơi tập luyện tại các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT (n=106)

TT	Các quy định về ý thức	Thông số	Các cấp quản lý (n=13)						GV/HLV/HDV/Chuyên gia (n=26)						Người tập (n=67)						χ^2	P			
			Khôn g	Có	Mức độ đánh giá theo tỷ lệ trả lời có			Khôn g	Có	Mức độ đánh giá theo tỷ lệ trả lời có			Khôn g	Có	Mức độ đánh giá theo tỷ lệ trả lời có										
					RT	T	BT			KT	RKT	RT			T	BT	KT	RKT	RT	T			BT	KT	RKT
1	Ý thức trong tập luyện và sinh hoạt ở nơi tập luyện	m _i	2	11	5	5	2	0	0	1	25	12	11	2	0	0	6	61	30	28	3	0	0	6.01	0.198
		%	15.38	84.62	41.67	41.67	16.67	0	0	3.85	96.15	48	44	8	0	0	8.96	91.04	49.18	45.9	4.92	0	0	2	
2	Ý thức bảo vệ môi trường ở nơi tập luyện	m _i	1	12	5	5	2	0	0	0	26	13	12	1	0	0	4	63	30	31	2	0	0	6.35	0.174
		%	7.69	92.31	41.67	41.67	16.67	0	0	0	100	50	46.15	3.85	0	0	5.97	94.03	47.62	49.21	3.17	0	0	1	
3	Ý thức tiết kiệm năng lượng ở nơi tập luyện	m _i	4	9	3	4	2	0	0	2	24	11	10	3	0	0	23	44	16	24	4	0	0	6.05	0.195
		%	30.77	69.23	33.33	44.44	22.22	0	0	7.69	92.31	45.83	41.67	12.5	0	0	34.33	65.67	36.36	54.55	9.09	0	0	8	
4	Ý thức giữ gìn, bảo vệ công trình, kiến trúc, trang thiết bị tập luyện...	m _i	2	11	5	4	2	0	0	0	26	12	12	2	0	0	4	63	33	28	2	0	0	6.71	0.152
		%	15.38	84.62	45.45	36.36	18.18	0	0	0	100	46.15	46.15	7.69	0	0	5.97	94.03	52.38	44.44	3.17	0	0	2	

KẾT LUẬN

Qua nghiên cứu đã lựa chọn được 3 nhóm gồm 17 tiêu chí đánh giá MTVH ở các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT ở góc độ văn hóa phi vật thể.

Kết quả đánh giá thực trạng MTVH tại các CSKD dịch vụ tập luyện TDTT huyện Tiên Du, Bắc Ninh cho thấy, đa số các CSKD đã ban hành và thực hiện ở mức tốt tới rất tốt một số quy định về hành vi, chuẩn mực trong giao tiếp, ứng xử văn minh, cũng như, quy định về ý thức ở nơi tập luyện; tuy nhiên, việc ban hành và thực hiện những quy định khác liên quan văn hóa phi vật thể còn rất hạn chế. Bên cạnh đó, mức độ thực hiện một số tiêu chí mới dừng lại ở mức bình thường, cần được cải thiện; đặc biệt, để xây dựng MTVH lành mạnh, đồng bộ cho các CSKD cần quan tâm tới những quy định chưa được ban hành và triển khai thực hiện.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Hoài Sơn (2022), *Luận cứ khoa học về xây dựng MTVH*, Nhiệm vụ KH&CN cấp Bộ, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch.
2. Nguyễn Xuân Sinh (2006), *Phương pháp nghiên cứu khoa học TDTT*, Nxb TDTT, Hà Nội.
3. Văn Đức Thanh (2001), *Về xây dựng môi trường văn hóa cơ sở*, Nxb Chính trị quốc gia, Hà Nội.
4. Đinh Quang Ngọc (2023), *Nghiên cứu xây dựng môi trường văn hóa ở cơ sở tập luyện thể thao*, Nhiệm vụ KH&CN cấp Bộ, Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch.

(Bài nộp ngày 20/10/2024
Phản biện ngày 12/11/2024
duyet in ngày 28/11/2024

Chịu trách nhiệm chính:
Nguyễn Ngọc Tuấn

Email: tuan.dhtdtbn@gmail.com)